

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 5. Vtrùm, Deum esse, sit per se notum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

aut durationis, aut originis, aut connexionis, aut etiam dignitatis. Quarum serierum nonnullæ citra dubium dantur in nobis, vt ex doctrina Theologorum in materia de fide facile quisque potest colligere. Quocirca S. Tho. in 1. distinct. 3. quæst. 1. artic. 3. & lib. 2. contra Gent. cap. 4. docet, via naturali procedi à creaturis ad Deum, vt tamen fidei è conuersò à Deo ad creaturas. Secundo cernitur ijs in casibus, vbi prima cognitio, quæ in nobis excitatur de Deo, aut de aliquo Dei attributo est; ex eaque aliæ, & aliæ de creaturis seriatim ordinatæ sequuntur secundum ordinem aut durationis, aut originis, aut connexionis, aut etiam dignitatis. Qui casus nonnunquam eueniunt, etiam intra naturæ ordinem, vt constat experientia, & ratione: quia nou est, cur intellectus noster non incipiat aliquando ferriem cognitionum, etiam naturalium, à cogitatione principio in se excitata de Deo media excitatione specierum iam in memoria præhabitarum; vti incipit sæpe à cogitatione alterius obiecti, qui casu sibi occurrit.

40 Secunda autem pars propositionis est manifestæ. Quia plerumque per cognitiones creaturarum inducimur ad cognoscendum Deum; vti omnes experimur. Atque ita Deus in eiusmodi cognitionum seriebus posterius est cognitum, posterioritate aut durationis, aut originis, aut connexionis, aut etiam dignitatis. Et hæc de quæstione ista satis. Quæ enim contra statutas propositiones opponi possunt, leuiores sunt, quam, vt in eis repellendis oporteat morari. Videantur apud Recupit. vbi supra.

QVÆSTIO V.

Virum, Deum esse, sit per se notum?

41 **T**Riplex est sententia. Prima assertentium hanc propositionem *Deus est* per se notam esse, non solum secundum se, sed etiam quoad nos, (dum sumus scilicet viatores.) Pro hac sententiâ referuntur Albert. in Sum. tract. 3. quæst. 57. Bonau. in 1. distinct. 8. art. 1. quæst. 2. Egid. in 1. distinct. 3. quæst. 2. Argent. distinct. 3. quæst. 1. artic. 3. Abul. in cap. 5. Exod. quæst. 2. Lyan. ibid. Eamque expressè ex modernioribus defendit Michael Palat. quæst. 1. Prolog. vbi pro ea refert alios; & nouissimè Pafualig. tom. 1. de sacra doctrina disput. 7. sect. 2. Auertaque 1. par. quæst. 2. sect. 1. fauetque Aureol. in 1. distinct. 2. par. 2. quæst. 1. artic. 6. Pro hac etiam sententia stant acuti quidam Recentiores ex nostris, putantes, per se notum esse quoad nos, existere aliquod ens simpliciter necessarium, seu essentialiter existens, improductum, & independens à causa prima, non factum, non habens superiorem, &c. qui sunt conceptus proprii Dei cum ipso conuertibiles.

42 Secunda sententia imprimis rejicit, tanquam superfluum, vel commenticiam, diuisionem propositionis per se notæ in per se notam secundum se, & per se notam quoad nos; in quod conspirat etiam Aureolus supra artic. 5. Deinde asserit, propositionem illam *Deus est*, loquendo absolute, non esse per se notam. Ita Enric. in Summa artic. 3. quæst. 2. Ocham in 1. distinct. 3. quæst. 3. Gabr. ibid. quæst. 4. Greg. in 1. distinct. 2. quæst. 1. artic. 2. Scot. ibid. quæst. 2. & cum eo communiter Scotistæ. Quibus subscribit Arriag. 1. par. tom. 1.

disput. 2. sect. 1. late impugnans diuisinnem prædictam. Addunt Scotistæ, vt videre est apud Theodor. Smising. tract. 1. de Deo vno disput. 1. quæst. 1. per se notum esse, quod Deus est, quatenus conceptibilis sub ratione Deitatis: hoc tamen pacto solum esse conceptibilem à Beatis, siue etiam à cognoscentibus Deum clarè, & quiditatinè per propriam speciem.

Tertia verò sententia supponens tanquam 43 veram, & vtilem diuisionem propositionis per se notæ in secundum se, & quoad nos, asserit, dictam propositionem *Deus est* esse quidem per se notam secundum se, quoad nos verò non item. Sic S. Tho. 1. par. quæst. 2. artic. 1. & ibi eius expositores communiter Caiet. Ban. Zumel, Nazar. Trigof. Molin. Valent. pun. 1. Vazq. disput. 19. Fasol. dubitat. 1. 2. & 3. Gillius lib. 1. tract. 8. cap. 2. & seqq. Gran. controuer. 1. tract. 1. disput. 1. Tann. disput. 2. quæst. 1. dub. 2. Soar. disput. 29. Metap. sect. 3. Franc. Amic. tom. 1. disput. 2. Præposit. 1. par. quæst. 2. artic. 1. Martin. 1. par. disput. 2. sect. 7. n. 62. Recupit. lib. 1. de Deo. quæst. 2. & seqq. Quiros 1. par. tract. 2. disput. 12. Et apud eos alij. Ex quibus Molin. Soar. Vazq. & Tann. existimant, diffidium inter S. Tho. & Scot. quod attinet ad supradictam diuisionem propositionis per se notæ in secundum se, & quoad nos, dumtaxat esse de modo loquendi, atque ita eos conantur componere.

Pro resolutione imprimis est supponendus 44 duplex ille modus in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 3. tactus, & latius expositus postea disput. 10. quem quilibet intellectus habet de quouis obiecto sibi proposito iudicandi; scilicet quoad an est, & quoad quid est; sine quoad ea, quæ illi conueniunt prout in statu existentiæ aut absoluto, aut conditionato, & quæ conueniunt prout in statu quiditatinè, seu obiectiuo aut absoluto, aut conditionato similiter. De quibus plura ibi ad rem, modò non repetenda, sed recolenda.

Deinde ex ijs, quæ de propositione per se 45 nota fusiori calamo scripta dedi ibi disput. 19. quæst. 8. summarè aliquot hypotheses sunt supponendæ. Sit. 1. Propositio obiectiuæ per se notæ, seu immediata illa omninò dicenda est, quæ ex terminis ipsis semel conceptis est iudicabilis. Per aliud verò nota, siue mediata illa est appellanda, quæ ex alio quopiam prius indicato iudicabilis est. 2. Propositio per se nota tum probabilis, tum euidentis, tum etiam improbabilis esse potest; tametsi vulgò sola, quæ est euidentis, soleat vocari per se nota. 3. Eadem propositio & per se, & per aliud nota potest esse, scilicet que de facto est: quia & ex terminis, & ex alio insuper prius indicato iudicabilis est. 4. Propositio per se nota, seu, quod idem est in præfenti, per se noscibilis, seu iudicabilis relatè dumtaxat ad intellectum valentem eam ex terminis iudicare talis est: quia ab illo dumtaxat est per se noscibilis, seu nota. 5. Propositio, quæ est per se nota comparatione sapientis, siue ingeniosissimi, scilicet non est talis comparatione rudis, siue idiotæ: quia primus suo intellectus acuminè penetrat conuenientiam terminorum, quam non assequitur secundus. 6. Quò quis perspicacioris est intellectus, eò plures sunt relatè ad ipsum propositiones per se notæ. 7. Comparatione etiam cognoscentium, seu indicantium cuncta intuituè, siue per proprias species possibili- les sunt propositiones per se, & per aliud nota.

Nulla

Nulla tamen est possibilis per aliud nota comparatione vnius intellectus, quæ non queat esse, per se nota comparatione alterius: quia nulla est, quæ in se immediatè per propriam speciem ab aliquo intellectu iudicari non queat. 8. Ex prava, aut confusa terminorum apprehensione sapere fit, vt propositio non sit per se iudicabilis, iudicanda aliàs per se, si termini melius, & clarius apprehenderentur. 9. Comparatione vnius cuiusque intellectus ea dumtaxat dici debet propositio per se nota, cuius termini à tali intellectu tam bene valent apprehendi, quam opus est, vt ea ab ipso per se iudicetur. Ad bene enim apprehendendos terminos sua etiam perspicacia, probitasque intellectus requiritur. 10. Propositio categorica de predicato contingente solum potest esse per se nota relatè ad eum intellectum, qui assequitur aliquomodo per propriam speciem tale predicatum. Nulla enim specie propria interueniente, nulla propositio categorica iudicari potest ex terminis, nisi vi connexionis deprehensa subiecti cum predicato: subiectum autem cum predicato contingente non potest concipi connexionem; aliàs non contingens, sed necessarium subiecto conciperetur predicatum. 11. Vt propositio de predicato necessario sit per se nota, connexio deprehensa subiecti cum predicato omnino debet esse immediata: alioquin non erit per se nota, sed per aliud, quod mediat. Stante verò connexione immediatà subiecti cum predicato, nihil deest, quominus propositio sit per se nota respectu intellectus valentis talem connexionem penetrare, seu deprehendere. 12. Ex propositionibus de predicato necessario ea sola, cuius predicatum est de intrinseca essentia subiecti, aut passio eius immediata, potest esse per se nota. Reliquæ verò de passionibus mediatis non item; quia in illis solis, non in his est immediata connexio subiecti cum predicato. 13. Propositio, quæ ex terminis categoricis non est per se nota, adiuncto aliquo syncategoremate, per se nota effici potest. Sed tunc reuera non manet eadem propositio: quia aggregatum omnium terminorum non est idem, ac antea. 14. Propositio, in qua passio mediata predicatur de essentia, per se nota est, si passio immediata sit syncategorema subiecti. 15. Vniuersaliter omnis propositio aliàs mediata in immediatam transit, si termini omnes intermedij adiuncti subiecto sint eius syncategoremata. Ita quidem, vt idem omnino terminus propositionem obiectiuam constituat, qui sub alia forma propositi discursum obiectiuum constantem propositionibus pluribus constituerent. Iudicium enim, & discursus in vniuersum vicissim sibi possunt æquivalere: æquivalent autem, quoties omnes termini per plura discursus iudicia iudicati formaliter per vnicum citra discursum partim formaliter, & partim virtualiter iudicantur, iuxta doctrinam supponendam postmodum. Sic huic discursui *Existit effectus. Ergo causa æqualens est hoc iudicium Causa effectus existentis existit;* & huic iudicio *Homo est visibilis æqualens est hic discursus Est homo. Ergo est visibilis, &c.* Vide hæc, & alia plura loco citato latius explicata, & probata.

46 Ex quibus obiter colligitur, diuisionem propositionis per se notæ, qua vtuntur S. Tho. & alij in per se notam secundum se, & per se notam quoad nos, optimam esse, si bene intelligatur. Ad cuius euidenciam noto primò, eam

propositionem iure optimo dici per se notam, secundum se, quæ ab aliquo intellectu per se, & ex ipsis terminis est immediatè noscibilis, seu iudicabilis. Propositio enim, quæ aptitudinem habet, vt per se, & ex terminis iudicetur ab aliquo intellectu, quicumque ille sit, quasi à natura, atque adeò secundum se habet esse per se, notam, seu noscibilem: tamen à multis alijs intellectibus ob eorum imperfectionem ita nosci non possit. Secundò noto, prædictam diuisionem bifariam vsurpari posse. Primò generaliter, ita, vt diuisum omnem propositionem complectatur per se noscibilem tam per proprias, quam per alienas species. Secundò specialiter, ita, vt diuisum solum claudat propositiones noscibiles per species alienas. Igitur, si priori modo accipiat, nulla omnino erit propositio, quæ non sit per se nota secundum se: quia nulla est, quæ per species proprias non sit per se, & immediatè noscibilis respectu alicuius intellectus, vt num. præced. hypoth. 7. statutum est: quoad nos verò dumtaxat erunt per se notæ, quæ cadunt sub experientiam nostram, quodammodoque subinde noscibiles per proprias species respectu nostri dici possunt; prout explicuimus etiam in Pharo Scient. disput. 19. citata, alibique tetigimus: & ex reliquis quadam aliæ mox recensenda. Si verò posteriori modo accipiat, diuisio illa propositiones erunt per se notæ secundum se, & non quoad nos, quæ, cum sint de subiecto immediatè connexo cum predicato, atque adeò per se notæ absolutè iuxta doctrinam hypoth. 11. à nostro tamen intellectu pro hoc statu talis connexionis penetrari, seu deprehendi non potest; etsi possit ab intellectu præstantiori, aut melius disposito, seu instructo, iuxta doctrinam hypoth. 5. Quoad nos verò erunt per se notæ illæ, quarum connexio immediata subiecti cum predicato deprehensibilis à nobis, seu penetrabilis est. Illæ verò neque quoad nos, neque secundum se erunt per se notæ, quarum subiectum cum predicato non est immediatè connexum; quia, citra huiusmodi connexionem à nullo intellectu per solas species alienas potest per se immediatè vlla propositio cognosci, vt constat ex doctrinâ statuta hypoth. 10. & 11. Ex quibus patet ad ea, quæ contra dictam diuisionem opponunt Arriaga, & alij.

Præterea supponendum est ex doctrinâ latius etiam exposita, stabilitateque in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 4. conclus. 5. quoties intellectus noster per iudicium expressè, & formalitèr affirmat actum obiectiuum significabilem per verbum prout connotantem terminos alios, seu prout subest illis, non posse non eum tacitè simul, seu virtualitèr terminos ipsos affirmare, qua ratione sunt connotati. Cum sit manifestè impossibile, esse actum reuera tales terminos connotantem, quo pacto sub tale iudicium cadit, nisi ipsi termini ita se habeant, sicut requiritur, vt reuera talis connotatio subsistat. Quoties verò intellectus noster eiusmodi actum negat expressè per iudicium, necesse non est, quòd neget tacitè terminos connotatos per illum: quia solum negat connotationem, seu coniunctionem actus cum talibus terminis, quæ per solum defectum actus, terminis ipsis permanentibus, deesse potest, prout iudicium negatiuum exposcit. Vnde per tale iudicium multò minus eiusmodi termini connotati dicendi sunt tacitè affirmari.

48 Hinc infero pro re præfenti è pluribus, quæ inferebam loco citato, primum, quoties ex parte subiecti, vel prædicati propositionis affirmatiuæ ponitur aliquid syncategorema, quod eo ipso est connotatum actus obiectiui talis propositionis, non posse non per expressam affirmationem huiusmodi actus tacite simul ipsum syncategorema affirmari, qua ratione per ipsum actum connotatum est. Vnde rursus inferitur, neutiquam posse intellectum tali propositioni assentire, nisi habeat simul fundamenta ad affirmandum tum actum, tum syncategorema, prout est connotatum per ipsum. Sic, qui iudicat, *Petrus albus currit*, ita formaliter, & expressè affirmat *Petrum currere*, vt virtualiter, & tacite affirmet simul *Petrum esse album*. Quocirca tale iudicium nequaquam concipere possit, nisi simul fundamentum haberet ad vtrumque affirmandum. Et, qui iudicat, *Causa effectus existentis existit*, ita formaliter, & expressè affirmat *causam existere*, vt virtualiter, & tacite affirmet simul effectum; subindeque tale iudicium nec concipit, nec potest concipere, nisi habens simul fundamentum ad vtrumque affirmandum. Pariterque est philosophandum de cæteris huiusmodi propositionibus, ac iudicijs affirmatiuis.

49 Deinde infero, etsi ex parte subiecti, vel prædicati propositionis negatiuæ ponatur quoduis syncategorema vt connotatum actus obiectiui per talem propositionem negati, opus non esse, quod negatio talis actus expressa tacita simul negatio ipsius syncategorematis sit, multòque minus, vt sit affirmatio tacita eius. Vnde tandem inferitur, ad hoc, vt intellectus neget talem propositionem, nullo fundamento indigere ad negandum, vel affirmandum syncategorema, dum habeat ad negandum actum; imo nec eget fundamento ad negandum determinatè actum, dum habeat ad negandum syncategorema, vel actum sub distinctione; siquidem, quouis deficiente, deficiet actus prout connotans syncategorema; quod solum exposcit iudicium negans dictam propositionem. Sic, qui iudicat *Petrus albus non currit*, solum negat cursum Petri prout connotantem Petrum album; subindeque ad veritatem talis iudicij tantum requiritur, quod vel non sit Petrus albus, vel non sit currens; vtrius enim deficiente, erit verum deficere cursum Petri prout connotantem Petrum album; quod est intentum dicti iudicij. Similiterque de similibus est censendum. Dices. Hæc propositio *Petrus albus non currit* facit hunc sensum, *Petrus, qui est albus, non currit*; sicut hæc *Petrus albus currit* hunc facit, *Petrus, qui est albus, currit*. Igitur tam negatio, quam affirmatio expressa cursum Petri albi tacita affirmatio est albedinis eius. Nego antecedens, si propositio *Petrus albus non currit* sumatur, vt sonat, in sensu merè negatiuo: quia negatio expressa cursum de Petro albo non est affirmatio tacita albedinis de Petro, vt constat ex dictis. Si quis tamen velit ita eam sumere, vt idem significet, atque illa *Petrus, qui est albus, non currit*, eo casu duplici iudicio expresso correspondebit, alteri affirmanti de Petro albedinem, alteri neganti de Petro cursum, diuersimque subinde sensum habebit mixtum ex affirmatiuo, & negatiuo; iuxta quem, vt intellectus ei assentiatur, expressè tenebitur iudicare, siue formaliter, tum Petrum esse album, tum Petrum non currere. Adde, fore etiam, vt dicta propositio *Petrus albus non currit* tacite affirmet albedinem de Petro, si sumatur pro suâ æquivalente,

Petrus albus earet cursum: nam hæc, vt pote expressè affirmans carentiam cursum vt connotantem Petrum album, tacite simul affirmat, Petrum esse album, iuxta doctrinam datam. Circa quam vide plura dicta loco citato.

Denique supponendum est iuxta aliam doctrinam traditam à nobis etiam in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 3. & disput. 13. quæst. 9. hoc ipso, quod Deus à nobis concipiatur per species alienas, fere non posse aliter concipi, quam respectiue ad aliquod connotatum extrinsecum; quod subinde syncategorema erit positum ex parte subiecti, quoties de Deo aliquid aut affirmamus, aut negamus; de eoque philosophandum erit iuxta doctrinam nuper datam tertie suppositionis. Inter hæc autem syncategoremata Dei quædam prout absolutè existentia, quædam prout conditionatè futura, quædam secundum se, seu prout in statu quiditatiue connotanda veniunt; vt discurrenti per singulos conceptus, quibus à nobis Deus concipi potest, conspicuum fiet. Qui rursus conceptus proprii Dei aut expressi, distinctique, aut impliciti, siue confusi possunt esse iuxta doctrinam datam etiam in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 3. Consect. 5. His ita positis, sit,

Propositio 1.

Hæc propositio *Deus est* per se nota, est secundum se, seu quantum est ex se, non solum per species proprias, sed etiam per alienas, quocunque per has conceptu Deus concipiatur.

Prior pars propositionis constat ex num. 46. Vbi reliquimus statutum, nullam omnino propositionem esse, quæ per species proprias non sit immediatè noscibilis ab aliquo intellectu, atque adeo per se nota secundum se. Posterior autem pars propositionis inde manifestè probatur: quia, vt ibidem etiam statuumus, tunc propositio per se, & immediatè est noscibilis per species alienas, atque adeo vt sic per se nota absolutè, & secundum se, quando eius subiectum immediatè connexum est cum prædicato; vel quia prædicatum est de essentia intrinsecâ subiecti; vel quia est prima eius passio, aut ex primis. Sed in propositione, de qua tractamus, subiectum, nempe Deus, quouis modo conceptum immediatè est connexum cum prædicato, nempe cum suâ existentia: quia hæc, vel intrat conceptum essentia Dei quouis modo concepti, vt multi putant, vel saltem est, prima eius passio, aut ex primis, vt nemo non fatetur. Ergo propositio, de qua tractamus, etiam per species alienas est per se nota secundum se. Quod erat probandum.

Propositio 2.

Hæc propositio *Deus est*, si terminus *Deus* confusè apprehendatur, vt sæpe solet, non est per se nota quoad nos.

Quoniam, apprehenso confusè subiecto *Deus*, non potest nobis detegi connexio, quam illud reuera habet cum prædicato *est secundum*, doctrinam supra positam num. 45. hypoth. 8. Non deprehensa autem tali connexione, non est, vnde nobis appareat, conuenire dictum prædicatum dicto subiecto. (quandoquidem neutrius habemus propriam speciem), vt constat ex hypoth. 10. ibidem stabilitâ.

Propositio 3.

53 Si Deus expressè, atque distinctè concipiatur vt Auctor primus, seu Governator huius Mundi existentis prout existentis, hæc propositio *Deus est* per se nota erit quoad nos; secus, si sub alio conceptu, quantumvis expresso, non connotante creaturas prout existentes concipiatur.

Consentio in posteriore parte propositionis cum sententiâ communi; neque dissentio in priore, de qua Doctores talis sententiâ non videntur loquuti; consensuri, vt reor, mecum in illâ, si rem minutius perpenderit. Probatur autem prior propositionis pars: quia ex terminis est nobis euidens, hunc Mundum existere; cum ipsis oculis eum cernamus. Deinde euidens est nobis connexio, quam habet hic Mundus cum aliquo primo suo Auctore; quandoquidem huius existentia vi talis connexionis est demonstrabilis ex existentia Mundi, vt modò suppono cum communi ex dicendis quæst. 6. Ergo integrum nobis est hunc discursum euidenter formare. *Hic Mundus existit. Ergo aliquis primus eius Auctor existit.* Igitur & hoc iudicium cum pari euidentiâ ex terminis ipsis concipere *Auctor quidam primus Mundi huius existentis existit.* Paret consequentia: quia, vt constat ex doctrinâ statuta num. 45. hypoth. 15. illi discursui iudicium hoc æquiualeus est: quo ita iudicatur formaliter, & expressè existentia Dei, vt etiam tacitè, & virtualiter iudicetur existentia Mundi, iuxta dicta num. 47. Cuius doctrinæ ratio exhibita latius in Pharo Scient. locis citatis duplex est. Prima: quia, vt aliqua propositio sit ex terminis cognoscibilis ab aliquo intellectu, sufficit, quòd eius subiectum connectatur immediatè cum prædicato connexionem per se noscibili, siue innotescente tali intellectui. In eâ autem propositione, *Auctor quidam, &c.* subiectum ratione illius synchthegorematis *Mundi existentis cum prædicato* connexum est connexionem per se noscibili, siue innotescente nobis, qualis est, quam habet Mundus existens cum existentia Dei. Secunda: quia nihil verat, intellectum humanum eisdem fundamentis, quibus innititur ad iudicanda plura obiecta, duci ad concipiendum iudicium vnicum, quo completatur ea omnia obiecta. Ergo, quæcunque intellectus noster iudicat illo discursu *Hic Mundus existit, &c.* (qui quidem, sicut & reliqui humani, ex solis iudicijs quibusdam inter se subordinatis coalescit, vt statutum est in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 5.) iudicare potest vno eo iudicio *Auctor quidam, &c.* eisdem nitens fundamentis; qualia sunt termini per se immediatè notificantes existentiam Mundi, & connexio innotescens Mundi existentis cum existentia Dei. Per se igitur est à nobis noscibilis ea propositio *Auctor quidam primus Mundi huius existentis existit;* atque adeò & hæc *Deus est* in eodem sensu, & cum eadem expressione vsurpata, vt nostræ propositionis prima pars fert.

54 Venio ergo iam ad secundam. Quam probant nonnulli: quia nos pro hoc statu non habemus proprium conceptum de Deo; cum illum, non per proprias species, sed per alienas concipiamus; Ergo, Deum esse, quoad nos non potest esse per se notum. Mala consequentia: fieret enim secundum illam, vt nihil per alienas species

posset quoad nos esse per se notum. Quo cuncta Principia Metaphysicæ, & aliarum scientiarum, quæ non nituntur experientiâ, atque adeò & ipsæ scientiæ corruerent penitus. Absurdum, quod non admittent isti Theologi.

Alij probant: quia, quod est per se notum, 55 à nemine potest negari. Sed aliqui, etiam distinctè conceptis terminis, negarunt, Deum esse, iuxta illud Psalm. 13. *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.* Ergo, Deum esse, non est per se notum. Mala etiam probatio: nam, omisso modo, quòd propositio per se nota potest non esse euidens, atque ita à quouis esse negabilis; agendo, vt in præsentia agimus, de solâ euidente, quæ vulgò iam per Antonomasiâ quandam inter immediatas propositiones solet per se nota appellari, vt notabamus supra, non est, cur ea magis sit irrefragabilis, quam propositio etiam euidens nota per aliud; cum sæpe contingere possit, vt nota per aliud longè sit euidenter, quam per se nota, & solâ euidentiâ sit titulus, cur aliqua propositio reddatur irrefragabilis, seu non negabilis. Vnde, qui probatione istâ vtuntur, è quibus sunt valent, Molina, Tanner, Recupit. supra, & alij, manifestè possunt redargui, Probat enim illa, si quid probat, propositionem hanc *Deus est* neque per aliud esse euidenter demonstrabilem. Quod tamen neque ipsi admittant, neque audebunt concedere. Dicendum itaque, quòd aliqui insipientes, & malè affecti negauerint, Deum esse, non obitare, quominus id sit euidens sapientibus, & bene dispositis; atque adeò neque inde nasci, quòd id ipsum non sit his per se notum.

Aliam eiusdem assumpti probationem petit 56 Molina ab illis verbis Pauli ad Rom. 1. *Inuisibilia Dei à creaturâ mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* & ad Hæbr. 11. *Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est.* Quasi nequeat esse per se notum id, quod per aliud est cognoscibile, aut fide diuinâ credibile. Sed neutrum est verum; quia propositio eadem & per se, & per aliud potest cognoscibilis esse, vt num. 45. hypoth. 3. statuiamus. Nec magis aduersatur fidei diuinæ euidentiâ obiecti per se noscibilis, quam euidentiâ obiecti demonstrabilis; cum hæc maior illâ esse possit, vt iam notauimus. Quomodo autem euidentiâ de existentia Dei, vnde cunquē demùm illa nascatur cum fide de eadem existentia compati possit, infra quæst. 9. tractandum est.

57 Vazquez in citato num. 10. post reiectas aliorum rationes, hæc vnicâ, putat, probari intentum; quia nimirum, cum non possimus nos concipere Deum pro hoc statu nisi respectiue ad creaturas, consequitur, vt nec possimus illum per se cognoscere, sed tantum per creaturas ipsas. Verùm hæc ratio non minùs, quam reliquæ, videtur insufficiens, eamque meritò reprobant Gillius supra cap. 3. num. 9. Fassol. dubit. 3. num. 15. & Recupit. quæst. 4. cap. 2. licet diuerso modo. Etenim, si ex eo, quòd Deus à nobis apprehendi non potest nisi relatè ad aliud, sequeretur, non posse nos illum per se cognoscere, siue aliquid de illo per se, & ex terminis iudicare; sed tantum per aliud, respectiue ad quod apprehenditur; nihil omninò superesset per se, & ex terminis cognoscibile, siue iudicabile à nobis eorum, quæ per species alienas apprehendimus, & iudicamus. Quoniam, qua necessitate tenemur, Deum respectiue ad aliud quidpiam concipere,

pere, eadem citra omne dubium tenemur concipere pariter alia, quæcunque cognoscimus per species alienas. Quo sanè cuncta ferè scientiarum principia penitus pefum irent. Porro posse quàm optimè esse aliquid per se notum, quod nisi respectivè ad aliud concipi nequit, imprimis manifestum est in omnibus entibus relativis, quæ, cum à videntibus ea intuitivè non possint concipi nisi respectivè ad suos terminos, per se tamen, & non per terminos ab ipsis cognoscuntur, & iudicantur, vt constat. Apud nos etiam hæc propositio citra dubium est per se nota, omne, quod agit, potest agere; cuius tamen termini respectivè ad id, quod fit, concipiuntur. Similiter hæc, Totum est maius sua parte; Si ab æqualibus æqualia demas, quæ remanent sunt æqualia; Deus est colendus; aliæque huiusmodi, quibus humanæ scientiæ sciantur; cum tamen earum termini nihilominus respectivè ad aliud quidpiam apprehendantur.

58 S. Tho. supra, & omnes Thomistæ communiter idcirco probant, non esse quoad nos per se notam propositionem hanc, Deus est: quia nos nescimus de Deo, quid est. Verùm hæc ratio, quam latè defendit Fassol. supra dubit. 3. & Recupit. cap. 3. suam quoque difficultatem patitur, nisi ampliùs explicetur: quoniam, vt sit nobis per se notum, Deum esse, vel requiritur, quòd sciamus proprio conceptu, & per speciem propriam, quid Deus sit, vel sufficit id scire, utique per speciem alienam. Si primum. Recidimus in rationem primam num. 54. impugnatam, & in absurda ex illa ibidem deducta. Si secundum. Ergo falsum est, nescire nos de Deo, quid sit, prout satis est, vt eum esse, sit nobis per se notum; quandoquidem, vt ostendimus quæst. 1. multò meliùs de Deo possumus scire, quid sit per species alienas, quàm de multis alijs rebus id scimus. De quibus tamen ea qualicumque notitià præventi multa per se, & ex terminis iudicamus. Cuncta enim ferè principia scientiarum per se nota terminis constant non per proprias, sed per alienas species à nobis conceptis.

59 Postremò Arriaga supra num. 8. hoc pacto probat idem assumptum. Difficiliter admodum suaderi potest, etiam quibusvis argumentis, esse vnam causam primam, à quâ cætera producantur; esse aliquid ens summè necessarium in essendo; esse aliquid ens omnium præstantissimum; aut esse supremum aliquem Gubernatorem Vniuersi: (cuius difficultatis varias prætexit rationes ipse Arriaga, si tamen illæ tali nomine digne sunt). Ergo, siue nomen Deus significet vnam causam primam, siue ens summè necessarium, siue ens omnium præstantissimum, siue supremum Gubernatorem Mundi, propositio illa Deus est non potest esse per se nota. Nequit enim per se nota esse illa veritas, quæ vix potest argumentis suaderi. Sed verò argumentatio hæc potius videtur labefactare euidenciam demonstrationum, quibus in omnium, ipsiusque Arriagæ sententià est demonstrabile, Deum esse, quàm probare, non esse id ipsum per se notum. Cum enim, vt propositio sit per se nota, non debeat esse magis euidens, quàm propositio demonstrabilis, vt patet ex 2. hypoth. supposita num. 25. non bene inferitur. Hæc propositio Deus est difficiliter argumentis suaderetur. Ergo non est per se nota, Potest enim esse per se nota tantà euidenciâ, & non maiore, quanta

est demonstrabilis; atque ita nihilominus pati difficultates, quas prætexit Arriaga principijs apud omnes, & apud ipsum per se notis, ex quibus illa secundum omnes, secundumque ipsum demonstratur.

Igitur secunda pars propositionis nostræ, de quâ tractamus, inde potissimum probanda venit: quia Deus quocunque modo conceptus, præterquam vt causa prima Mundi existentis, obsecuriùs, confusiùs, siue imperfectiùs notescit nobis, quàm, vt possumus ex solis terminis apprehensis deprehendere cum euidenciâ connexionem, quam ille habet cum suâ existentiâ prout exercitiâ in statu existentiâ absoluto, prout erat necesse ad iudicandum euidenter, ipsum realiter existere. Id quod experienciâ, & ratione satis videtur comprobari. xperientiâ quidem: quia eiusmodi terminorum connexionem ne sapientiores quidem hominum vident versantes rem hanc accuratiùs, quàm reliqui, ac perpendentes in scholis; quandoquidem penè omnes negant vnanimiter, eam ex terminis apparere; non negatur profectò, si, se eam euidenter assequi, experirentur: quòd si illi non assequuntur, qui fiet, vt assequantur rudiores? Ratione autem: quia essentiâ rerum specialium, earum præsertim, quarum non habemus species proprias, imperfectiùs concipiuntur à nobis, quàm vt earum passiones primas immediatè, & sine discursu possumus deprehendere. Ob id enim principia per se nota, quæ in scientijs habentur, non specialium, sed vniuersalissimorum conceptuum, eoque titulo nobis notiorum, prædicant proprietates, vt sæpe in Pharo Scient. notatum est. Cum ergo essentia diuina particularissima sit, nobisque per species alienas, longèque alienas ab illâ, quàm ab essentijs alijs, notescat; consequens est, vt sine discursu immediatè ex terminis ipsis nequaquam possumus deprehendere primores eius passiones, qualis est actus à se existendi.

Deindè; tolle à creaturis connexionem, quam habent cum Deo, fingendo aut illas omnes esse in possibles, aut à se ipsis habere esse, sine indigentia causâ, à quâ sint, & conseruentur, & regantur; confestimque nullum reperies fundamentum ad affirmandum esse Deum. Ergo præter connexionem creaturarum prout actu existentium cum Deo vt cum suo Auctore, & Gubernatore aliud non adest fundamentum naturale, quo niti possumus ad asserendum, Deum esse; atque adeò nullum sufficiens exhibent termini huius propositionis Deus est, tali creaturarum existentiâ, & connexionem seclusâ, prout modò de eâ loquimur, vt ea per se notabilis, siue per se nota dicatur.

Præterea; si conceptus, quem de essentiâ diuina independenter ab eius effectibus pro præsentate statu formamus, sufficiens esset, vt aliqua eius ex immediatis proprietatibus ex terminis se nobis detegeret, omnes profectò immediatè se se detegerent: quia non est maior ratio vnius, quàm aliarum. Quo fieret, vt multa ex abstrusioribus Dei mysterijs, quæ essentiâ diuinæ absque dubio sunt proprietates immediatæ, (quandoquidem ex immediatis notis discursu non sunt assequibiles), vt esse secundum ad intra, Trium in personis, &c. naturaliter cognosceremus. Quod, patet, esse absurdum. Non ergo concipimus essentiâ Dei pro statu præsentate independenter ab effectibus vt existentibus, prout opus erat, vt aliqua ex proprietatibus eius immediatis,

tis, è quarum numero est existentia exercita, ex ipsis terminis conceptis se se nobis detegeret. Proindeque propositio *Deus est*, prout de eà loquimur, non est per se nota quoad nos. Quo sensu intelligendus est S. Tho. cum dixit, idcirco illam talem non esse: *quia nos nescimus de Deo, quid est*: puta; quia nos quiditatem Dei non concipimus, prout opus erat, vt ex ipsis conceptis terminis iudicaremus, Deum esse.

63 Mitto plura: quia per hæc factis, superque manet probatum, propositionem *Deus est*, quo pacto nunc de eà tractamus, nequaquam esse per se notam; atque adeò neque esse euidenter cognoscibilem ex ipsis terminis, quod solum pars posterior propositionis nostræ præterdit, accipiendò propositionem per se notam, prout vulgò solet, pro cognoscibili euidenter ex solis terminis. Addo tamen, per argumenta facta amplius adhuc videri comprobatum, nempe propositionem *Deus est* in sensu prædicto usurpatam, ne probabiliter quidem esse à nobis pro hoc statu ex solis terminis cognoscibilem; atque adeò illam sic sumptum nullomodo per se notam, seu noscibilem esse. Quod docet Vazq. vbi supra contra Less. lib. de Prouid. Numinis cap. 2. num. 13. Martin. 1. par. disput. 2. num. 62. & Quirós. disp. 12. num. 17. & in com. S. Tho. quæst. 2. artic. 1. num. 10. tenentes hanc propositionem *Deus est* per se esse noscibilem probabiliter.

64 Restat modò, vt argumenta diluamus, quæ contra nostram propositionem, præsertim contra secundam eius partem, de quâ solâ videntur agere Auctores, opponi possunt. Primum sic. Patres Ecclesiæ, imò & Philosophi Ethnici communi consensu asseuerant, notitiam Dei existentis insitam nobis esse à naturâ, atque ita à primordio congenitam, vt veluti naturali instinctu feramur ad iudicandum, esse Deum; constat id ex testimonijs, quæ indicauimus quæst. 2. Igitur ex mente Patrum, & Philosophorum per se, & ex ipsis terminis est cunctis notum, esse Deum. Nego consequentiam. Quia Patres, & Philosophi ijs modis loquendi dumtaxat volunt, homines ad cognoscendum, esse Deum, non indigere, sicut ad alias veritates capiendas indigent, assiduâ aliquâ disciplinæ exercitatione, aut prolixi alienius discursus intento labore, sed solo naturæ umine ductos sine alio Doctore, sine morâ eam notionem comparare; non quidem eam ex solis terminis independenter ab existentia Mundi accipiendò, sed ex iplo Mundo prout existente experimentaliter iudicato subitâ quâdam ratiocinatione captando iuxta doctrinam secundæ partis nostræ propositionis; aut etiam interdum iuxta doctrinam primæ, eiusdem Mundi existentiam simul cum existentia Dei, tanquam causæ eius primæ, iudicio quodam æquivalente discursui citra discursum complectendo. Hæc expositio Patrum in illam recidit S. Tho. quæst. 10. de verit. artic. 12. ad 1. vbi explicans Damascenum ait: *Cognitio existendi Deum dicitur omnibus naturaliter inserta; quia omnibus naturaliter insertum est aliquid, unde potest peruenire ad cognoscendum Deum esse.* Lege similia apud Chrysof. homil. 3. in cap. 1. ad Rom. aliquantò post initium.

65 Secundò obijcitur Anselmus, qui in Prologio cap. 2. 3. & 4. & in duobus sequentibus libris, quorum primus *Pro insipiente*, aliter *Contra insipientem* inscribitur, late contendit, seriòque, & ex animo demonstrare, neminem, negare posse, esse Deum, aut non scire certò, sine iudica-

re, Deum esse, cum primò in eius cogitationem inciderit. Argumentum autem eius huiusmodi est. Qui cogitat Deum, id cogitat, quo maius aliquid cogitari non potest: aut certè nemo est, qui id non possit cogitare, imò, qui de facto non cogitet, his verbis auditis. Hæc autem semel posita cogitatione, nequit homo cogitare, nedum iudicare, non esse re ipsâ id, quod cogitat: quia maius quid est esse re ipsâ, quam esse solum in cogitatione: supponimus autem cogitare hominem id, quo maius cogitari non potest. Rursus, eadem cogitatione posita, non potest non statim conuinci homo de existentia eius, quod cogitat ob eandem rationem: vel si potest, non cogitat id, quo maius cogitari non potest contra suppositionem; quia id, quo maius cogitari non potest, manifestè debet esse re ipsâ; nec potest concipi non esse: quia maius est re ipsâ esse, quam re ipsâ non esse: Nemo igitur, semel apprehenso Deo sub prædicto conceptu, aut certò non noscere, aut negare potest, Deum esse. Vnde infert Ansel. insipientem illum, qui id negauit, vt dicitur Psal. 13. nequaquam apprehendisse Deum sub tali conceptu, sed voce tenus tantum, sine conceptu confusore.

Huic argumento respondet S. Tho. 1. par. quæst. 2. artic. 1. ad 2. & cum eo alij, ex eo, quod quis cogitet, seu apprehendat aliquid, quo maius quid cogitari nequeat, non sequi, quòd possit mox ille, nedum quòd debeat, iudicare, esse id ipsum, quod cogitat, à parte rei. Plura enim apprehendimus passim, de quibus non solum non affirmamus, sed negamus potius esse re ipsâ, vt sunt in nostrâ apprehensione.

67 Cæterum contra hanc solutionem vrgeri paulò explicatius potest discursus Anselmi. In quo tanquam certum supponitur, & quidem iure, maius quid esse, siue melius existere, quam non existere re ipsâ. Quo fit, vt, quicumque Deum apprehendit tanquam id, quo nihil maius cogitari possit, nequeat non apprehendere Deum existentem re ipsâ, vt patet: alioquin non apprehenderet id, quo nihil maius est cogitabile; cum sit cogitabile ens existens re ipsâ; & hoc sic, cæteris paribus, maius, seu melius, quam non existens. Igitur in conceptu Dei dicto modo apprehensi nequeat non innolui hi duo termini *ens existens à parte rei*. Tum sic. Hæc propositio est per se nota, & euidentis, à nulloque intellectu negabilis *Ens existens à parte rei est existens à parte rei*. Ergo & hæc *Ens, quo nihil maius cogitari potest, est existens à parte rei*: æquiualeat enim huic tertiæ *Ens existens à parte rei cum omnibus cogitabilibus per se omnibus est existens à parte rei*, quæ pariter, ac prima, per se nota, atque euidentis est, à nemineque vllâ ratione negari potest: quis namque sic iudicare queat, *Ens existens à parte rei non est existens à parte rei*? nemo profectò; nisi sit, qui iudicare possit, simul à parte rei existere duo contradictoria. Bene ergo videtur Anselmum concludere id, quod negatur in solutione S. Tho. & aliorum; hominem scilicet concipientem Deum vt ens, quo nihil maius sit cogitabile, neque negare, neque nescire posse, aut non iudicare cum eidentia, esse Deum à parte rei; idque immediatè, & ex ipsis conceptis terminis.

Et confirmari potest amplius primò. Quia 68 euidentis ex terminis est, Deum in quantum sapientem, & in quantum omnipotentem.

otentem esse omnipotentem, & in quantum bonum esse bonum, &c. Ergo evidens quoque est Deum in quantum existentem à parte rei esse existentem à parte rei. Sed Deus in quantum summum bonum, quo melius non est cogitabile, evidenter est existens à parte rei: quia esse existentem à parte rei evidenter est perfectio Dei, quæ melior est ipsa, quam non ipsa, ut phrasia est eiusdem Anselmi recepta in Theologia. Ergo evidens est, Deum in quantum summum bonum, quo melius non est cogitabile, esse existentem à parte rei. Nemo ergo de tali summo bono potest non scire, quod existit à parte rei, aut iudicare oppositum.

69 Secundo confirmari potest. Quia, quod est de essentia explicita alicuius conceptus obiectivi, à nemine talem conceptum apprehendente negari potest: ob id enim, qui explicitè apprehendit hominem ut animal rationale, negare nequit, esse id, quod concepit, animal rationale. Ergo, qui explicitè concepit Deum ut cumulum omnium perfectionum cogitabilium, atque adeò ut habentem existentiam realem, quæ est vna ex hisce perfectionibus, negare non potest, illum talem existentiam habere.

70 Verum enim verò esse sophisticum nihilominus, & fallacem discursum Anselmi, etiam prout à nobis est explicatus, per manifestas instantias videtur convinci. Imprimis enim nihil est, quod veteri, apprehendere me, non esse verum Deum, qui modò est, & esse alterum chymericum illi per omnia æqualem, atque adeò talem, quo nihil maius possit excogitari. Pro quo recurrit totum argumentum Anselmi. Cum tamen certissimum sit, me virtute talis apprehensionis non convinci ad affirmandum, talem Deum existere; cum potius evidentissime negem, etiam quo tempore illum summè perfectum, & consequenter actum existentem apprehendo: imò verò, nisi eum apprehenderem existentem: nequiquam negare possem, esse existentem: quia negatio existentia sine existentia ipsa apprehensa concipi non potest, ut constat, in nostraque Pharo Scient. disput. 2. quaest. 4. ostensum est.

71 Sed: quidquid sit de apprehensione chymERICI Dei summè perfecti, quam forsitan, putabit aliquis, esse impossibilem; nemo negare potest id, quod ad rem nostram satis videtur, posse vnumquemque cogitare, seu apprehendere, secundum Deum chymericum, aut secundum Mundum possibilem existentem à parte rei, quin inde vlatenus induci possit ad affirmandum, esse illum existentem à parte rei, uti apprehenditur. Quinimo, quicumque credit, credendoque negat, existere secundum Mundum, aut esse alium Deum præter vetum, iuxta illud divinum oraculum Deut. 32. Videte, quòd ego sim solus, & non sit alius Deus præter me, non potest non simul apprehendere existere re ipsa alium Mundum, aut alium Deum: quia non potest non apprehendere, quod negat. Negat autem, existere re ipsa alium Mundum, aut alium Deum. Et vniuersim, quæcunque negamus existere, eodem tempore apprehendimus existentia. Tantum abest, ut apprehensio rei existentis cogat nos ad affirmandum, ipsam existere. Nequit igitur apprehensio de Deo ut summo bono, quo nihil maius est cogitabile, & consequenter ut re ipsa existente mouere nos, nedum cogere, ad affirmandum, illum re ipsa existere, aut oblatere,

quominus id negare possimus, nisi aliud obstat; uti prætendebat Anselmus.

Quare, ut ad ipsius argumentum, prout à 72 nobis est confirmatum, respondeamus, iuxta doctrinam suppositam num. 44. & latius expositum in Pharo Scient. disput. 10. dicendum est, hanc propositionem *Ens existens à parte rei est existens à parte rei*, quæ in illà inclusa est eiusdem Anselmi *Ens, quo nihil maius cogitari potest est existens à parte rei*; bifariam usurpari posse. Primo in sensu merè quiditativo, siue obiectiuo. Secundo in sensu, existentiali. Toridèmq; modis accipi posse propositionem negatiuam contradictoriã; nimirum *Ens existens à parte rei non est existens à parte rei*, Si in primo sensu merè quiditativo, siue obiectiuo propositiones istæ sumantur, affirmatiua quidem evidenter est vera ex terminis; negatiua autem ex terminis etiam est evidenter falsa: nullusque intellectus subinde, aut affirmatiuæ dissentire, aut negatiuæ assentire potest. Si verò sumantur in sensu existentiali, nec affirmatiua, nec negatiua est à nobis ex terminis iudicabilis: quia de nullo ente apprehenso non impossibili possumus nos pro statu præsentè citra experientiam ex ipsis terminis iudicare, aut quòd est existens, aut quòd non est existens in statu existentiali absoluto, ut satis ex se notum est; & ex doctrinà statuta num. 45. hypoth. 10. colligitur. Idque quantumuis tale ens ex parte subiecti propositionis ut actum, & absolute existens apprehendatur. Nam, ut iudicare non possumus *Petrus albus currit* absque fundamento ad iudicandum *Petrus esse albus* iuxta dicta num. 48. ita nec iudicare possumus *Petrus existens existit* in sensu dicto absque fundamento ad iudicandum in eodem, *Petrus existere*. Et, ut iudicare non possumus *Petrus albus non currit* absque fundamento ad iudicandum, *Petrus aut albedine, aut cursu carere*: ita nec iudicare possumus *Petrus existens non existit* absque fundamento ad iudicandum, *Petrus aut existentia posita ex parte subiecti, aut existentia posita ex parte prædicati, quæ prorsus est eadem, carere*. Loquutus autem sum de ente apprehenso non impossibili: quia de ente expresse apprehenso ut impossibili, quantumuis insuper apprehendatur existens, bene possumus iudicare ex terminis, quòd non existit à parte rei in sensu existentiali absoluto iuxta dicenda infra. Recognosce doctrinam hanc latius expositam, & demonstratam disp. illà 10. Phari: ne iterum ibi actum agamus.

73 Quæ cum ita sint, iam apparet propositionem illam Anselmi *Ens, quo nihil maius cogitari potest, est existens à parte rei*, evidentissimam esse ex terminis, si in sensu merè quiditativo, siue obiectiuo sumatur: nullumque subinde intellectum, si bene terminos apprehendat, aut eam negare in tali sensu, aut negatiuæ contradictoriæ assentire posse. Quod solum discursus Anselmi probat. Hinc tamen nullo modo sequitur, esse ex terminis iudicabile, nedum evidens, quòd sic existens à parte rei in statu existentiali absoluto ens, quo nihil maius sit cogitabile; & consequenter, nec, quòd sic Deus sub tali conceptu apprehensus; uti ipse Anselmus intendebat. Quemadmodum ex eo, quòd evidenter fit à nobis ex ipsis terminis iudicabile de quolibet ente seu impossibili, seu possibili apprehenso ex parte subiecti prout existente à parte rei, quòd illud est tale, nempe existens à parte rei,

ex suo conceptu obiectiuo, siue prout in statu quiditatio, seu obiectiuo, non sequitur, esse de eodem sic apprehenso iudicabile, nedum euidens, quod tale sit à parte rei in statu existenti absoluto. Per quæ, quomodo ad argumentum Anselmi, prout est ab ipso formatum, & à nobis confirmatum, sit respondendum, palam est. Videantur nihilominus dicenda proposit. 4, vbi illud iterum paulò aliter urgebimus, & diluemus. Quo maiorem lucem accipiet doctrina, tradita.

74 Modò tamen contra proposit. 3, tertio potest opponi. Hæc propositio *Deus est, vel non est* est per se nota. Ergo & hæc *Deus est*, Consequentia est bona. Nam, si in Deo vtrunque à nobis pro præsentè statu apprehenso possumus deprehendere connexionem, quam habet eum prædicato primæ propositionis, cur non poterimus itidem deprehendere, quam habet cum prædicato secundæ? Respondeo: quia prior connectio conuenit Deo, in quantum est aliquid conceptibile; quod est omnium communissimum prædicatum; cuiuslibet enim, quod in mentem cadere potest, est prima, & euidentissima passio esse, vel non esse sub disiunctione. At connectio posterior conuenit Deo, in quantum est Deus: solius quippe Dei proprium est, essentialiter connecti cum suâ existentia. Quid ergo mirum, si prior connectio oriunda ex tam vniuersali prædicato in Deo vtrunque apprehenso illico sese prodar, secus posterior oriunda ex tam speciali? Quandoquidem eò nobis est vnum quodque notius, quò vniuersalius est, & eò ignotius, quò specialius, vt diximus in Pharo Scient. sæpe.

75 Quartò denique obijci potest. Hæc propositio est per se nota. *Deus est colendus*, Ergo & hæc *Deus est*, quæ ad eam necessario supponitur, Prius enim est in Deo existere, quàm esse dignum cultu. Mayron. in 1. dist. 2. q. 1. sine, & Smising. tract. 1. de Deo vno disp. 1. q. 2. n. 38. negant antecedens. Sed ego cum Gillcap. 3. cit. n. 13. Passol. dubit. 3. n. 22. Molin. & alijs communiter, concessio antecedente; nego consequentiam. Quia nihil vetat, esse primam rei proprietatem ex terminis à nobis ignoram; & tamen, semel eà cognita aliunde, ex terminis esse notam secundam; ponendo scilicet ex parte subiecti propositionis obiectiuæ primam iam notam, & ex parte prædicati secundam, prout supra n. 45. hypoth. 14. notatum est.

Propositio 4.

76 Quantumuis apprehendamus Deum, sub conceptu entis necessarij, independentis à causâ primâ, non facti, vel non habentis superiorem, &c. circumscripito tamen respectu eius ad creaturas, quas experimur prout existentes, hæc propositio *Deus est* non est per se nota quoad nos.

Adijcio hanc propositionem speciatim, alijs sufficienter contentam in præced. propter Recentiores sentientes oppositum, quos supra commemorauimus num. 41. Ea autem tum argumentis pro posteriore illius parte confectis satis probata manet, tum solutione argumentorum, quæ contra obijciunt Recentiores, magis, ac magis perspicua fiet.

77 Arguunt enim sic primò. Hæc propositio

est per se nota *Necessarium non est non existens*: si enim necessarium esset non existens, non existens esset necessarium; quod repugnat. Igitur per se notum est, aliquod necessarium esse existens. Confirmant primò: quia falsitas harum, propositionum est per se nota, *Aliquod contingens est necessarium*, *Aliquod impossibile est necessarium*. Ergo, quia, vt per se notum supponitur ad vtramque, necessarium existere. Confirmant secundò: quia hæc est per se nota, *si necessarium non est impossibile, existit*. Sed de purificatione conditionis nulla est opposita suspicio; cum euidens sit, id, quod necessarium est, non esse impossibile. Ergo. Confirmant tertio: quia non magis opponitur impossibili existentia, quàm necessario non existentia, Sed est per se notum, impossibile non existere. Ergo & necessarium existere. Vel aliter quartò possent sic confirmare. Equè euidenter connectitur necessarium cum suâ existentia, atque impossibile cum suâ non existentia. Sed, impossibile non existere, per se est euidens per se. Confirmant quinto: quia necessarium, & impossibile opposita sunt. Sed impossibile non existit, Ergo necessarium existit.

78 Hæc omnia, & alia mox subiicienda acuta, quidem ad rem sunt, sed egregij paralogismi, inde profectio nati, quòd Recentiores non aduerterunt duplicem illum modum num. 44. suppositum, quem iudicandi habemus de quouis obiecto apprehenso; nempe, quoad quid est in statu mera quiditatio, seu obiectiuo, & quoad an est in statu existenti. Quo iterum in præsentè supposito, vt prædicatum, aliorumque sophismatum fallaciam detegam, totamque rem plenè, & planè declarem. Suppono insuper primò ex dictis vniuersalius in eà disput. 10. Phari, id, quod à nobis de quouis subiecto apprehenso est iudicabile prout in statu quiditatio, seu obiectiuo, aut esse essentiam, aut partem essentia, aut passionem talis subiecti, vel positiuam, vel negatiuam. Si sit essentia, aut pars essentia, distinctèque apprehendatur ex parte subiecti, ex terminis de illo à nobis iudicabile erit: tum etiam, si sit passio immediata, connectioque subiecti cum illa sufficienter sit detecta respectu nostri; secus, si alterius sit conditionis.

79 Suppono secundò, id, quod ex suo conceptu obiectiuo est tale, eo ipso fore tale re ipsa ex hypothesi, quòd existat: quia impossibile est, quòd existat aliquid sine suâ essentia, aut passione. Quale est, quod vnicuique conuenit ex suo conceptu obiectiuo, vt diximus.

80 Suppono tertio, id solum esse reuera, & simpliciter impossibile, quod ex suo conceptu obiectiuo eiusmodi est, vt si existeret, duo contradictoria simul existerent; vel quia illud secum ferret vtrumque; vel quia illud alterum, ferret secum, alterumque aliunde inuicibiliter esset. Id autem solum esse reuera, & simpliciter possibile, quod, si existeret, sine contradictione existet: quia necunde existent cum illo duo contradictoria. Vnde ad iudicandum, esse aliquid simpliciter, & reuera possibile, non satis est iudicare, esse illud possibile ex suo conceptu obiectiuo possibilitate, siue potentia ad existendum tali conceptui annexâ quoquo modo. De quouis enim apprehenso possibili est iudicabile euidenter, quòd est possibile ex suo conceptu obiectiuo: quid namque euidentius, quàm

quàm possibile esse possibile? Et tamen fieri potest, quod illud sit tale, ut, eo existente, duo simul contradictoria existerent; ut cernere est in secundo Deo apprehenso possibili. Ad iudicandum verò, esse aliquid simpliciter, & reuerà impossibile, sat est iudicare, esse illud tale ex suo conceptu obiectiuo: quia, quod ex conceptu suo obiectiuo, subindeque ex essentia sua fert secum duo contradictoria, atque adeò impotentiam ad existendum, in qua consistit impossibilitas obiectiua, eo ipso tale est, ut si existeret, duo simul contradictoria existerent. Vnde rursus deprehendes, valde ad rem inter se differre possibile, & impossibile. Omne enim impossibile obiectiuum euidenter est impossibile reuerà, & simpliciter; non verò omne possibile obiectiuum reuerà, & simpliciter est possibile. Etenim omne apprehensum impossibile, siue impotens ad existendum, siue, (quod in idem recidit) ferens secum duo contradictoria prout tale euidenter est talis essentia obiectiua, ut, si existeret, duo contradictoria existerent. Cum tamen fieri possit, ut apprehensum possibile, seu potens existere prout tale talis essentia obiectiua sit, ut non existeret sine contradictione, si existeret: eo quòd, licet expressè, & formalitè non ferat secum vtrumque extremum contradictionis, aut fert confusè, vel emipenter, aut ita fert alterum tantum, ut casu, quòd existeret, aliunde alterum inueniabiliter esset. Ex quo tandem fit, ut, licet de quouis apprehenso impossibili modo dicto prout tali possimus iudicare, esse illud simpliciter, & reuerà impossibile; quia de quouis est nobis evidens coexistiturum duobus contradictorijs, si existeret: De nullo tamen apprehenso possibili ut tali ex vi talis apprehensionis iudicare possimus, esse illud simpliciter, & reuerà possibile: quia nescimus aliunde ferent duo contradictoria, si existeret; estò sciamus non fore ex vi conceptus eius expressi. Quippe possibile, & impossibile, ut bonum, & malum se habent: quorum primum ex integrà causà, secundum ex quocunque defectu tale est.

81 Hinc suppono quartò, ut aliquid ens reuerà, & simpliciter sit necessarium in existendo, possibile illud esse debere reuerà, & simpliciter: quia, quod verè non est possibile, non potest esse verè necessarium, ut constat; quantumvis sit tale obiectiuè, eo quòd à nobis necessarium, atque adeò possibile concipitur. Vnde, quia de nullo obiecto, quantumvis apprehenso possibili, possumus nos ex terminis iudicare, verè, & simpliciter esse possibile, ut dictum est; etsi euidenter iudicare possumus, esse illud possibile ex suo conceptu obiectiuo; conficitur, nec de vilo ente, quantumvis apprehenso necessario, posse nos iudicare ex terminis, esse necessarium verè, & simpliciter: quantumvis euidenter iudicare possumus, esse illud necessarium ex suo conceptu obiectiuo. Ex quo rursus efficitur, etsi de ente apprehenso necessario possumus iudicare, quòd est existens ex suo conceptu obiectiuo: quia existentià est passio immediata euidenter sequens necessitatem in eo apprehensam: neutquam tamen posse nos iudicare, quòd est existens in statu existentiali absoluto: quia necessitas merè quiditatiua, siue obiectiua, quæ cum verà impossibilitate, quantum ex se est, potest compati, ut constat ex dictis, solum infert existentiam, prout in statu quiditatio, seu obiectiuo; non-

item prout in statu existentiali absoluto; ut etiam est notum.

His positis, ad argumentum oppositum, 82 ad eiusque confirmationes respondeo primò; si quid probant, probare vtiq; per se notum, esse quoad nos, existere de facto modò innumera entia necessaria. Quod est absurdum. Si enim quatuor, aut plura entia necessaria apprehendas, æquè euidenter de omnibus, ac de quolibet iudicabis, esse existentia: quia omnia æquè euidenter, atque quodlibet, sunt ex conceptu suo obiectiuo cum sua existentia connexa, & ab illà inseparabilia. Ex quo argumenti, & confirmationum imprimis apparet fallacia. Deinde ad argumentum ipsum respondeo secundò, propositionem illam *Necessarium non est non existens* esse quidem per se notam in sensu merè quiditatio, siue obiectiuo; secus in sensu existentiali: quia ex eo, quòd necessarium sit existens ex suo conceptu obiectiuo, non fit, quòd sit etiam existens in statu existentiali reali. Vnde nullum est inconueniens, quòd aliquid non existens realiter sit necessarium quiditatio, seu obiectiuè, ut in secundo Deo chimerico cernere est; qui cum ex suo conceptu obiectiuo sit necessarius, atque adeò & existens existentiè; existentialiter tamen absolute talis non est. Ad primam confirmationem respondeo, ex eo, quòd propositiones illæ *Aliquod contingens est necessarium, Aliquod impossibile est necessarium*, sint euidenter falsæ in aliquo sensu, solum effici per se evidens, quòd necessarium est existens ex suo conceptu obiectiuo; non item, quòd est existens in statu existentiali. Ad secundam concedo, eam propositionem *Si necessarium non est impossibile, existit*, in omni sensu esse euidentem. Nego tamen, esse euidentem purificationem conditionis eius: quia licet necessarium ex vi conceptus necessarii præcisè nullo modò sit impossibile; simpliciter tamen, & reuerà potest esse impossibile, ut patet in secundo Deo necessario apprehenso. Ad tertiam, & quartam confirmationem dico, ex eo, quòd a què repugnet necessario non existere, atque impossibili existere, siue æquè connectatur necessarium cum sua existentia, atque impossibile cum sua non existentia, dumtaxat sequi, necessarium æquè euidenter esse existens in statu quiditatio, seu obiectiuo, ac est in eodem impossibile non existens; secus in statu existentiali. Tamen in hoc insuper impossibile euidenter sit non existens ob suam specialem naturam. Ad quintam denique respondeo, distinguendo antecedens. Necessarium obiectiuum, quæ tale, & impossibile reuerà sunt opposita; nego: quia fieri potest, ut quòd à nobis apprehenditur necessarium, reuerà sit impossibile, ut patet in secundo Deo. Necessarium verum simpliciter, si datur, & impossibile sunt opposita; concedo. Vtrum verò detur, vel scietur, ex terminis nos scire non possumus. Quæ omnia ex præsupposità doctrinà satis, superque conspicua sunt.

83 Secundò arguunt Recentiores. Potentia ad vtrumvis contradictorium contingens non potest non existere necessario: quia si deficere possit, possent ambo contradictoria deficere; cum neutrum possit existere sine tali potentia. Ergo aliquid necessarium existit. Hoc argumentum imprimis supponit, dari aliquid verè contingens, quòd certè non adeò videtur per se notum, ut iure queat absque probatione supponi.

poni. Possent enim quispiam illud negare dicens; cuncta, etiam quæ sub experientiam cadunt, necessarîo, inuitabiliterque enisere, quo tempore existunt; atque adeo eorum contradictoria omnino esse impossibilia. Sed est, sint contingentia, quæcunque volueris contradictionis extrema: non bene infer, eorum potentiam debere esse quid necessarîo existens; imo & positium, & increatum, & ens à se, atque adeo Deum, vti præ tendis. Primò: quia falsum est, & satis alienum à communi existimatione, potentiam ad vtrumvis cuiusvis contradictionis contingens extremum esse identificatam cum Deo. Pro quo videri possunt, quæ in Pharo Scient. disput. 10, scripta dedimus. Secundò: quia extremum negatiuum contingens cuiusvis contradictionis nullâ potentia à se distinctâ eget ad existendum iuxta dicta ibid, disput. 9, quæst. 3, & 5. De potentia autem ad positium non est per se euidenter notum, debere esse quid necessarîo existens, vt patet. Fateor ex eo, quòd aliquid sit contingens inferri aliter per discursum, debere aliquid necessarîo existere. Quia nimirum, si cuncta contingentia essent, nihil esset contingens: quia cuncta possent deficere; & casu, quòd cuncta deficerent, nihil posset existere: cum nihil in tali casu possibili de suo non esse ad esse transire posset. Hoc tamen solum probat, aliquam causam contingentium debere esse necessariam quoad existentiam in eo tempore, quo dat illis esse; non item quoad existentiam in omni tempore, qualis causa prima esse debet. De quo iterum redibit sermo infra quæst. 7.

84 Tertiò arguunt. Si necessarium non existit, eius non existentia nequit esse contingens, vt patet. Ergo vel est impossibilis: & habetur internum: quia existentia erit necessaria: vel est necessaria: & iterum habetur: quia iam erit aliquid necessarîo existens, nempe talis non existentia. Hoc argumentum solum probat, ens necessarium aut existere necessarîo, aut necessarîo non existere. Verùm inde non fit, existere aliquid necessarium in vtrouis contradictionis euentu: quia non existentia entis necessarîi non est aliquid, sed merum nihil, vt in Pharo Scient. disput. 9, quæst. 3, nuper citatâ ostensum est.

85 Quartò arguunt. Per se notum est, impossibilitatem impossibilis existere. Sed talis impossibilitas est necessaria. Ergo per se notum est, aliquid necessarium existere. Nego maiorem: quia, vt impossibile verè sit impossibile, non est necesse, quòd impossibilitas eius sit quidpiam existens; sed sufficit esse illud tale ex suo conceptu obiectiuo, quale si existeret, duo contradictoria simul existerent. De quo plura sunt dicta in Pharo Scient. disput. 10, & 11, quæ ad rem possunt videri.

86 Quintò arguunt. Hæc propositio per se nota Quodlibet est, vel non est aliquam veritatem obiectiuam habet. Non contingentem, neque impossibilem. Ergo necessariam. Tantumdemque est de alijs huiusmodi propositionibus, quas vocant æternæ, & necessariæ veritatis, vt *Totum est maius sua parte. Homo est animal rationale, &c.* Ergo ex parte rerum aliquis modus, vel status necessarius datur eiusmodi veritatum necessariorum, qui nequit esse aliquid distinctum à Deo. Respondeo, de nullâ veritate necessariâ esse per se notum, quòd sit talis prout in statu existentiâ absoluto, sed tantum prout in statu merè quiditatiuo, seu obiectiuo, aut etiam prout in statu

existentiâ conditionato. Vnde ex necessitate talium veritatum non bene arguitur, esse aliquid necessarium quoad absolutam existentiam. De quo etiam plura sunt dicta in eâ disput. 10. Pharo Scient. Vbi ex professò explicatum est, & ostensum, quomodo necessitas veritatis prædictarum propositionum aut sit merè quiditatiua, hoc est, de quiditate obiectorum, si sit absoluta, aut sit tantum conditionata, si sit existentiâ, hoc est, de existentia tantum conditionata obiectorum. Ex quibus nullius obiecti potest vllatenus inferri necessitas quoad existentiam absolutam. Qualis est necessitas Dei.

Iam verò, quòd sit per se notum existere aliquos alios conceptus proprios Dei, cum ipsoque conuerbiles, sequentibus satagunt idem. Recentiores probare. Et primùm de conceptu entis independentis à causâ primâ sic. Per se notum est, existere, vel non existere causam primam. Si existit, ipsa est independentis à causâ primâ. Si verò secus, aliquid ens eorum, quæ experimur, tale erit. Ergo per se notum est existere ens independentis à causâ primâ. Quæ eadem formâ, censent, ostendi existere aliquid ens non habens Deum pro superiore, aliosque similes conceptus. Sed verò formâ hæc arguendi fallacia æquiuocationis subnixâ est. Bisariam enim, & satis æquiuocè dici aliquid potest independentis à causâ primâ. Primò ex defectu dependentiæ ab omni causâ: quo solum pacto conceptus independentis à causâ primâ proprius est Dei. Secundò ex defectu tantum causæ primæ citra defectum dependentiæ ab aliqua causâ: quo pacto conceptus independentis à causâ primâ alienissimus est à Deo. Fateor ergo, suppositâ existentia Mundi, euidenter esse, vnum, vel alterum dictorum conceptuum de facto dari; non verò itidem, dari determinatè primum, prout oportebat, vt esset euidentis, dari conceptum proprium Dei. Tantumdemque cense de conceptu entis non habentis Deum pro superiore, & de similibus. Addendum tamen est, suppositâ experimentalis euidentia, quam de existentia creaturarum habemus, euidenter posse cognosci à nobis, dari conceptus entis independentis ab omni causâ, non facti, non habentis superiorem, aliosque huiusmodi proprios Dei: quia ex creaturis euidenter notis euidentiam causæ primæ tales ferentis secum conceptus haurire possumus. Modò tamen sermo nobis non est de modo isto cognoscendi Dei existentiam ex creaturis.

Deinde de conceptu entis essentialiter existens idem assumptum ita probant. Per se nota est propositio, cuius contradictoria idem simul affirmat, & negat. Sed contradictoria huius *Aliquod ens essentialiter existens existit*, nimirum, *Nullum ens essentialiter existens existit* idem simul affirmat, & negat. Igitur hæc *Aliquod ens essentialiter existens existit* per se nota est. En aliud sophisma. Respondeo ad illud ex doctrinâ in superioribus datâ, propositionem illam *Nullum ens essentialiter existens existit*, vt sonat, quo pacto est contradictoria alterius, non affirmare, & negare idem, sed merè negatiuam esse iuxta doctrinam datam supra num. 47. & sequentibus. Aliunde tamen sumptam in sensu merè quiditatiuo, seu obiectiuo euidenter esse falsam: quia negat, quod euidenter tale est in eo sensu. Sicut hæc *Nullus homo est homo*. In quo proinde sensu eius contradictoria *Aliquod ens essentialiter existens existit* ex terminis euidentis est. In sensu

verò

verò existentiali absoluto, de quo tractamus, neutra est à nobis ex terminis iudicabilis, ut supra num. 72. in simili diximus de illis similibus propositionibus *Ens existens à parte rei est existens à parte rei. Ens existens à parte rei non est existens à parte rei.* Quod si verò propositio illa, *Nullum ens essentialiter existens existit pro hac vsurpetur Nullum ens, quod essentialiter est existens, existit;* Quo pacto idem simul negabit, & affirmabit, eoque titulo tam in sensu existentiali, quam in sensu quiditativo falsa evidenter erit: tunc non erit contradictoria eius illa *Aliquod ens, quod essentialiter est existens, existit,* sed hæc *Aliquod ens essentialiter existentium vel est tantum existens essentialiter, vel tantum non existens.* Hæc autem æquè evidenter vera est in omni sensu, ac eius contradictoria falsa. Propositioni quippe idem simul affirmanti, & neganti per merè affirmantem idem non contradicitur: sed per adstruentem sub disjunctione unum, vel alterum ex extremis contradictionis cum exclusione alterius, ut pluribus explicui in Pharo Scient. disp. 3. quæst. 4. Ex quibus patet, nihil probari per sophisma propositum. Et quidem, si eiusmodi arguendi formâ aliquid ad rem probaretur, probaretur utique, dari de factis innumera, aut etiam infinita entia essentialiter existentia: quod est absurdum. Quo eodem defectu laborant alia argumenta ex Recentioribus recensita: unde manifesta fit eorum fallacia.

89 Postremò contra propositionem datam sic argui potest iuxta rationationem Anselmi superius expositam. Qui concipit Deum ut ens optimum cogitabilem, eo ipso concipit ipsum ut ens reuerà, & simpliciter necessarium, atque adeò etiam reuerà, & simpliciter possibile; cum evidenter sit melius tale esse, quam tale non esse, repugnetque planè, quòd ens optimum sit impossibile, aut contingens; quandoquidem impossibilitas, & contingentia imperfectiones sunt manifestè alienissimæ ab optimo. Sed de ente reuerà, & simpliciter necessario per se notum est, quòd existit in statu absolute reali. Ergo de Deo ut ente optimo cogitabilem concepto, qualis ab unoquoque pro libito concipi potest, per se notum est, quòd existit in statu absolute reali. Respondeo quantumvis apprehendatur ens ut reuerà necessarium, atque adeò possibile, & aqualiter existens, fieri posse, ut tale non sit, sicut apprehenditur; in statu existentiali. Et idè, licet de ente sic, aut alio quouis modo apprehenso possit iudicare intellectus, quòd tale est ex suo conceptu obiectiuo intra statum quiditativum; est indè non fit, ut etiam iudicare possit, quòd reuerà, & simpliciter sit tale in statu existentiali; prout fufius explicatum est in Pharo Scient. disput. illâ 10. sæpe citatâ. Ex quo patet, quantumvis, qui apprehendit ens optimum, apprehendat illud, ut necessarium reuerà, & ut possibile, & ut existens actu; adhuc non posse iudicare absolute, quòd tale reuerà, sicut apprehenditur, est in statu existentiali; sed tantum quòd tale est de suo in statu quiditativo præcisè. Ex quo iudicio transire nequit ad iudicandum, illud existere in dicto statu existentiali absolute reali.

90 Instabis. De ente optimo apprehenso potest unusquisque iudicare esse optimum; quid enim evidentiùs, quam esse optimum ens optimum? Sed nequit esse, ens optimum, nisi quòd reuerà est necessarium, & possibile. Ergo de

ente optimo apprehensio potest unusquisque iudicare esse reuerà necessarium, & possibile, atque adeò & existens. Distinguo maiorem. De ente optimo apprehenso potest unusquisque iudicare, esse optimum ex suo conceptu obiectiuo; concedo; reuerà, & simpliciter, nego: quia ad iudicandum aliquid reuerà, & simpliciter esse optimum, necesse est iudicare absolute, illud reuerà, & simpliciter esse possibile; atque adeò fore illud immune ab omni contradictione, si existeret. Quod tamen de nullo conceptu apprehenso possumus pro præsentè statu nos iudicare ex vi apprehensionis eius præcisè, ut superius statutum est. Ex quo patet, de ente optimo apprehenso solum posse iudicare unumquemque, esse illud necessarium, & possibile, atque adeò, & existens ex suo conceptu obiectiuo in statu quiditativo præcisè: non item reuerà, & simpliciter in statu existentiali. De quo iterum redibit sermo quæst. 7. Et inferiùs disput. 15. quæst. 9.

Ex dictis hætenus infero cum Recupit. Quirós supra, & alijs, neque ab Angelis prout in statu naturæ esse per se notam propositionem. *Deus est independentè ab existentia creaturarum:* quia etiam Angeli in statu naturæ concipiunt imperfectiùs Deum, quam, ut eis talis propositio possit ut sic ex terminis innotescere.

Propositio 5.

Hæc propositio *Deus est per se nota,* est comparatione Beatorum intuentium Deum. Necnon comparatione eorum, qui Deum per propriam speciem quoad quid est cognoscerent clarè citra intuitionem, quoad an est.

Hoc sibi volunt Scotistæ supra commemorati cum Scoto. Et prior quidem propositionis pars notissima est: quia videntes Deum intuitivè immediate citra discursum iudicant, ipsum existere. Ergo per se immediate notum est illis obiectum propositionis *Deus est.* Quod in se veritas simplex est: tametsi comparationis nostri composita sit per rationem ex prædicato & subiecto. Quæ differentia ad rem non interest. Nihilque proinde præstat contra Scotistas Recupit. supra quæst. 6. dum contra eos argumentatur in illa fundatus. Cum tamen Scotistæ ab ipso in re non dissentiant.

93 Posterior autem pars propositionis procedit ex suppositione, quòd sit possibilis (ut ego cum Scotistis opinor) cognitio clara per propriam speciem habita, qua non iudicetur Deus quoad an est, sed tantum quoad quid est, aut etiam, qua solum apprehendatur simpliciter, de qua iterum redibit sermo quæst. 6. Quæ suppositione facta, probatur primò: quia quicumque Deum, adeò perspicuè, & clarè conciperet, non posset non deprehendere connexionem necessariam, quam ille habet cum suâ existentia actuali. Ergo posset per talem conceptionem induci ad iudicandum immediate, evidenterque, Deum existere. Secundò: quia, qui Deum ita conciperet, multò præstantiùs cognosceret, quid est Deus, quam nos per alienas species cognoscimus, quid sunt subiecta uniuersalissima principiorum scientiarum. Sed nos, cognita quiditate talium subiectorum, immediate iudicamus de illis suas primas passionis, verbi gratia, cognito, quid sit totum, immediate iudicamus, esse illud maius sua

suâ parte, &c. Ergo, qui Deum ita conciperet, immediatè iudicaret ipsum existere; quæ est prima, vel vna ex primis passionibus eius. Tertio: quia nos de obiectis sensu perceptis immediatè citra discursum iudicamus existere, etsi ea cum suâ existentia connexa non sint; eo quod per species proprias per sensus hausas illa concipiuntur. Igitur, qui per speciem propriam præstantiorem, utpote intellectualem, Deum conciperet aliàs cum existentia suâ necessariò connexum, multò præstantius haud dubiè posset immediatè iudicare, ipsum existere. Hæc satis modò: nam ex dicendis quæst. 6. proposit. 2. maiorem hæc pars lucem accipiet.

QVÆSTIO VI.

Verum, Deum esse, sit demonstrabile.

94 **P**rima sententia absolutè negat. Pro quâ sunt Petrus Alliacensis in 1. quæst. 3. artic. 2. Hochot. quæst. 4. Basol. distinct. 2. quæst. 1. artic. 3. & distinct. 3. quæst. 1. art. 3. Maior. distinct. 2. quæst. 1. Gaspar Casal. lib. 1. de quadripartitâ iustitiâ cap. 16. referens pro se Andream de Castro nouo in 1. distinct. 2. quæst. 4. & Rabi Moyses lib. 3. cap. 6. Putant enim isti Doctores rationes, quibus probatur, Deum esse, etsi sint valde probabiles, non tamen habere euidentiâ ad demonstrationem requisitam. Id quod etiam videtur sentire Gabriel in 1. distinct. 2. quæst. 10. artic. 3. dub. 1. Aliunde arbitrantur, non posse propriè demonstrari, Deum esse, Egidius in 1. distinct. 3. 1. par. quæst. 3. Argent. quæst. 1. artic. 3. ad 2. & Abulien. in cap. 5. Exod. quæst. 2. quia nimirum, Deum esse, per se, & ex terminis est notissimum, ut ipsi opinantur.

95 **S**ecunda sententia est, etiam à priori posse demonstrari Deum esse, non quidem à nobis iuxta modum cognoscendi ordinarium, sed à Beatis mediâ visione beatificâ, aut etiam à viatoribus, quibus Deus, ut potest, communicaret per propriam speciem notitiâ clarâ, & quiditantiâ, non verò intuitiâ, sed abstractiâ sui. Ita Scot. in 1. distinct. 2. quæst. 2. §. *Sed si quaeritur*, & ibi eius discipuli communiter, Ocham distinct. 3. quæst. 4. Gabriel quæst. 4. artic. 2. Rubione distinct. 2. quæst. 1. artic. 2. Theodo. Smif. tract. 1. de Deo vno disput. 1. quæst. 5. num. 74. & indicant quidam Recentiores, quos tacito nomine citat Tan. mox referendus: neque dissentit in re Arriag. 1. par. disput. 2. sect. 2. num. 13. quidquid sit de modo loquendi.

96 **T**ertia, ac veluti media sententia asserit, à posteriori quidem posse demonstrari, Deum esse; à priori verò non item. Sic sentit S. Tho. 1. par. quæst. 2. artic. 3. & quæst. 3. artic. 5. & lib. 1. contra Gent. cap. 12. Albert. in Sum. tract. 3. quæst. 17. Henric. in Sum. artic. 22. quæst. 1. & 4. Bonau. in 1. distinct. 2. par. 1. artic. 1. quæst. 2. Duran. in 1. distinct. 3. quæst. 3. & 4. Aureol. distinct. 2. quæst. 2. artic. 6. Molin. 1. par. quæst. 2. artic. 2. Caiet. ibid. & reliqui Thomistæ communiter, Valent. pun. 1. Vazq. disput. 20. Fasol. dubit. 1. 2. & 3. Gill. lib. 1. tract. 8. cap. 4. & 5. Soar. disput. 29. Metaph. sect. 3. & lib. 1. de Attrib. cap. 1. Gran. 1. par. controu. 1. tract. 1. disput. 1. & 2. Tan. disput. 2. quæst. 1. dub. 3. Arriag. supra. Pascualigus tom. 1. sacræ doctrinæ disput. 7. sect. 3. & 4. Præposit. 1. par. quæst. 2. artic. 2.

Auerf. quæst. 2. sect. 1. Francisc. Amic. disput. 2. sect. vnicâ, Recupit. lib. 1. de Deo quæst. 8. & 9. Martin. 1. par. disput. 2. quæst. 1. Quiros disput. 13. sect. 1. & apud eos alij plures.

Pro resolutione suppono ex dictis latius in 97 Pharo Scient. disput. 19. quæst. 8. & disput. 20. quæst. 11. eam esse propositionem demonstrabilem, quæ per euidentiâ illationem ex euidentiâ principijs inferitur. Demonstrationis autem duplex imprimis genus est. Alia enim est demonstratio ostensua. Alia deducens ad impossibile. Ostensua dicitur ea, in qua iudicatis principijs, directè pergitur ad iudicandam conclusionem propter connexionem principiorum cum illâ. Deducens autem ad impossibile appellatur, in qua, accepto contradictorio eius, quod assumitur demonstrandum, ex illo tanquam ex principio supposito discurret inferendo intellectus, donec incidit in aliquid planè impossibile, aut manifestè falsum. Vnde regrediendo concludit, falsum esse id, vnde tale quid est illatum; (cum falsum ex vero nequeat inferri); & consequenter verum eius contradictorium. Quod fuerat assumptum demonstrandum. Porro demonstratio ostensua rursus est duplex. Alia, quam vocant à priori, siue *propter quid*, in qua per causam demonstratur effectus. Alia, quam dicunt à posteriori, siue *quia*, vel *quod*, in qua per effectum demonstratur causa. Impræsentiarum autem nomine causæ id omne venit appellandum, quod prius quoquo modo est alio seu physicè, seu metaphysicè; & nomine effectus, quod posterius. His ego addo aliam speciem demonstrationis ostensuæ, quam immeritò prætermiserunt Aristotelici, nempe, quæ neque est à priori, neque à posteriori, sed à simultaneo. De quibus omnibus plura loco citato.

Propositio 1.

Hæc propositio *Deus est* neutiquam, 98 est demonstrabilis à priori respectu nostri, spectato modo ordinario, quem habemus intelligendi.

Ita omnes. Et probatur facilè. Primum enim existentia Dei non habet causam physicam sui, ut constat. Ergo non potest demonstrari à priori per causam physicam. Deinde nec per essentiam metaphysicam Dei prius cognitâ, (quæ sola dici potest veluti causa metaphysica, siue radix eorum, quæ dicuntur de Deo), potest à priori demonstrari existentia. Nam hæc vel pertinet intrinsecè ad ipsâ essentiam metaphysicam, ut multi arbitrantur; & sic per illam nequit demonstrari à priori: quia neque idem per se ipsum, neque pars per totum est à priori demonstrabilis, ut est notissimum. Vel est prima, aut ex primis passionibus talis essentia, ut nos censemus, constabitque ex dicendis quæst. 10. & neque ita per illam à priori demonstrabilis est: quia essentia metaphysica Dei non est à nobis cognoscibilis ante suas passiones, prout oportebat, ut hæc per illam demonstrarentur; sed potius per passiones ipsas primitiis nobis explicatur, & innotescit, prout dicemus ibidem. Tum conceptus, quem de essentia ut à passionibus præcisâ formamus, vndecunque formemus istum, obscurior est, quàm, ut possimus eo præventi deprehendere connexionem, quam ipsa essentia habet cum suis passionibus, uti quæst. præced. num.